

ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Запорізька політехніка»
Запорізька торгово-промислова палата
Українська асоціація з менеджменту та бізнес-освіти
НТУ «Дніпровська політехніка»
Одеський національний економічний університет
Одеський національний університет ім. Мечникова
Академія Куявсько-Поморська (Польща)
Аріельський університет (Ізраїль)
Економічний університет – Варна (Болгарія)
Сілезька академія в Катовіце (Польща)
Східно-Баварський технічний університет Амберг-Вайден (Німеччина)
Університет Градец Кралове (Чехія)

IV Міжнародна науково-практична конференція

**«Інновації для відродження: національний,
регіональний, міжнародний контекст»**

12-13 жовтня 2023 року

Ostbayerische Technische Hochschule
Amberg-Weiden

Українська асоціація
з розвитку менеджменту
та бізнес-освіти

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Запорізька політехніка»
Запорізька торгово-промислова палата
Українська асоціація з менеджменту та бізнес-освіти
НТУ «Дніпровська політехніка»
Одеський національний економічний університет
Одеський національний університет ім. Мечникова
Академія Куявсько-Поморська (Польща)
Аріельський університет (Ізраїль)
Економічний університет – Варна (Болгарія)
Сілезька академія в Катовіце (Польща)
Східно-Баварський технічний університет Амберг-Вайден (Німеччина)
Університет Градец Кралове (Чехія)

ЗБІРНИК ТЕЗ

IV Міжнародної науково-практичної конференції

**«ІННОВАЦІЇ ДЛЯ ВІДРОДЖЕННЯ: НАЦІОНАЛЬНИЙ,
РЕГІОНАЛЬНИЙ, МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ»**

12-13 жовтня 2023 року

Електронне видання на CD-ROM

Запоріжжя, 2023

УДК 330.341.1:[332.12+339.9]

Рекомендовано до видання Вченою радою
Національного університету «Запорізька політехніка»
(Протокол № 3 від 06.11.2023 р.)

Упорядник: Губарь О.В.

Редакційна колегія:

Шаломєєв В.А., д-р техн. наук, професор (відпов. ред.)

Наумик В.В., д-р техн. наук, професор

Корольков В.В., канд. екон. наук, доцент

Губарь О.В., канд. екон. наук, доцент

Лищенко О.Г., канд. екон. наук, доцент

Прушківська Е.В., д-р. екон. наук, професор

Пуліна Т.В., д-р. екон. наук, професор

Шарова С.В., канд. екон. наук,

Висоцька Н.І., начальник патентно-інформаційного відділу

- I66 **«Інновації для відродження: національний, регіональний, міжнародний контекст»». Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, Запоріжжя, 12-13 жовтня 2023 р. [Електронний ресурс] / Редкол.:В. А. Шаломєєв (відпов. ред.) Електрон. дані. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2023. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Назва з тит. екрана.**

ISBN 978-617-529-429-1

Зібрані тези доповідей, заслуханих на міжнародній науково-практичній конференції серед студентів, викладачів, науковців, молодих учених і аспірантів. Збірка відображає широкий спектр тематики наукових досліджень, які проводяться у Національному університеті «Запорізька політехніка». Збірка розрахована на широкий загал дослідників та науковців.

УДК 330.341.1:[332.12+339.9]

ISBN 978-617-529-429-1

© НУ «Запорізька політехніка», 2023

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1	23
ПОВОЄННИЙ РОЗВИТОК: ЕКОНОМІЧНИЙ, ПОЛІТИЧНИЙ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ	
Балабанова Н.В.,	23
СВІТОВИЙ ДОСВІД ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ КРАЇНИ	
Бараннік В.О., Коцко Т.А.	26
ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ІННОВАЦІЇ: УРАХУВАННЯ ДОВГОСТРОКОВОЇ ДИНАМІКИ	
Биконя О.С.	30
ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ЛІТІСВОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ	
Бондаренко О.В.	31
ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ ПІД ВОРОЖИМ ПРИЦІЛОМ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	
Войцеховська А. О., Горняк О.В.	33
ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ ЕКОСИСТЕМИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД	
Гамова О.В., Дуков А.В., Павленко А.І.	36
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ЗЕМЛІ ТА ЦІНОУТВОРЕННЯ	
Гамова О.В., Ющенко Ю.В., Єрмак В.М.	38
ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	
Гогунська О.А.	40
ПОВОЄННИЙ РОЗВИТОК КУРОРТНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ	
Грач С.В.,	43
ПОВОЄННИЙ РОЗВИТОК: ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Губарь О.В.,	47
ТЕХНОЛОГІЧНІ СТАРТАПИ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ	
Демченко В.М.	49
ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА, ЇЇ НАСЛІДКИ ТА ЗАСОБИ ЗАПОБІГАННЯ	
Жарікова О.Б., Пашенко О.В., Жарікова А.Л.	51
ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ ЧЕРЕЗ ВІЙНУ В УКРАЇНІ	
Жданова Л.Л.	54
ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИЙ СЕКТОР ЯК ДРАЙВЕР	

ПОЖВАВЛЕННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ	
Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С.	58
МІЖНАРОДНИЙ ІМІДЖ І НАЦІОНАЛЬНИЙ БРЕНД УКРАЇНИ ЯК ФАКТОРИ ЇЇ ІННОВАЦІЙНОГО ЗРОСТАННЯ	
Кіндратець О.М.	60
ПРОГНОЗОВАНІ ТРУДНОЩІ ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ: ПОЛІТИЧНІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ	
Ковальова К.І.	63
ВОЛОНТЕРСТВО ЯК ФОРМА БЛАГОДІЙНОСТІ	
Козицька Г.В., Потяркіна А.Ю.	66
ДІДЖИТАЛ ДИПЛОМАТІЯ ТА ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВОЇ БЕЗПЕКИ	
Коненко В.В.	67
ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕС-СТРУКТУР В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
Корольков В.В., Демідовець В.С.	71
ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ДЛЯ ПОВОЄНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ	
Корольков В.В., Павлюченко В.В.	74
ДЕРЖАВНА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ФОРМУВАННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	
Коцюрубенко Г. М.	76
ОКРЕМІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	
Кригунська Т.Б.	78
ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	
Куредя Н. М., Алексєєнко Д. М.	80
УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМИ МАКРОЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ В УКРАЇНІ	
Куредя Н.М., Остапчук О.Р.	83
УМОВИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	
Литвиненко Н.І.	85
ПОЗИЦІЯ УКРАЇНИ СЕРЕД ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН У СФЕРІ ІННОВАЦІЙ	
Ломачинська І.А., Лебедюк Ю.В.	87
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ЕКОНОМІЧНОМУ ЗРОСТАННІ	
Любчук О.К., Лаврова І.І.	90
ІННОВАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗБУДОВИ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	

Любчук О.К., Шарко М.В.	94
МОЖЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	
Мартинович Н.О., Коваленко В.П.	97
ЗМІНИ ДО КОНЦЕПЦІЇ РОЗПОДІЛУ ТЕРИТОРІЙ ЗА ЇХ ФУНКЦІОНАЛЬНИМ ТИПОМ: ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ КОНТЕКСТ	
Мельнік К.С.	101
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В ПЕРІОД ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЮВАЛЬНОГО ЗРОСТАННЯ	
Мірошниченко І.С.	104
ЗНАЧЕННЯ ЗНИЖЕННЯ ТІНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ДЛЯ ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	
Могилевська О.Ю., Павловський С.А., Сідак І.В.	107
СВІТОВІ ПРАКТИКИ У КОНТЕКСТІ ВІДНОВЛЕННЯ ПІСЛЯВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	
Нестор О.Ю.	110
ПРОЦЕС РЕАЛІЗАЦІЇ ПЛАНУ МАРШАЛЛА	
Ніколасенко Є.А.	112
НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОСОБЛИВОСТЕЙ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	
Овсянюк-Бердадіна О.Ф.	115
СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	
Павлішина Н.М., Гаркуша М.С.	117
ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ІТ-СЕКТОРІ УКРАЇНИ	
Павлішина Н.М., Дуліда Д.О.	121
ШЕРІНГОВА ЕКОНОМІКА: УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
Панков Д.О., Кутідзе Л.С.,	124
ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТИ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	
Панченко О.М.,	125
ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ НА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАСАДАХ	
Перцев Г. В., Удачина К. О.	127
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДНОВЛЕННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	
Пилипенко Ю.І., Швець А.С.	130
ФАКТОРИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ЛЮДСЬКОГО	

КАПИТАЛУ	
Пилипенко Г. М., Юденко В. І.	133
РОЛЬ КУЛЬТУРНИХ ІНДУСТРІЙ У РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ	
Пискун Л.М.	136
ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ	
Прушківський В.Г.	138
ЕКОНОМІЧНА СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД	
Ракитська А.О.	140
МЕХАНІЗМ СТАЛОГО ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В ПОВОЄННІ ЧАСИ	
Рудаченко О.О., Медведєв Д.О.	142
ВАЖЛИВІСТЬ ПРОЦЕСУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ТРАНСПАРЕНТНОЇ ЕКОНОМІКИ	
Сергієнко Т.І.	144
ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	
Слозанська Г.І., Скочко М.	146
РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ У ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	
Талаш Д.Ю., Коровіна О.В.	149
ЗМІНИ У ПОВЕДІНЦІ СПОЖИВАЧІВ В УКРАЇНІ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ	
Удачина К.О., Підгорний В.О.	152
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ	
Фатюха Н.Г., Лотарьова С.О.	155
НАПРЯМКИ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	
Фоменко Д. І., Кіндратець О. М.	157
ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	
Харламов М.І., Ващук Т.С.	160
СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ	
Черевко Т.Д., Коровіна О.В.	163
СПОЖИВАЦЬКА ПОВЕДІНКА НА РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ ПІД ВПЛИВОМ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	
Черненко С.М.	166
СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ ТА ЇХ ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ В	

УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
Чорнобас В.В.	169
ПРЯМІ ТА НЕПРЯМІ МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ	
Чумак О.В.	172
КОНЦЕПТУАЛЬНІ МОДЕЛІ ПІСЛЯВОЄННОГО «ЗЕЛЕНОГО» ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	
Чумак О.В., Низька О.В.	175
ОСОБЛИВОСТІ БУДІВНИЦТВА ЕКО-МІСТ В УКРАЇНІ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	
Чумак О.В., Суслова К.В.	178
ЦИФРОВА СТРАТЕГІЯ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	
Шепель А.В.	180
ВИРОЩУВАННЯ ОЖИНИ ПРИ ПОВОЄННОМУ РОЗВИТКУ АГРАРІЇВ УКРАЇНИ	
Ярова В.В., Ключкевич С.О.	184
ВПЛИВ ВІЙНИ НА СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ	
Яськов Є.О., Смесова В.Л.	188
КАМЕРАЛІЗМ І МЕРКАНТИЛІЗМ: ЕКОНОМІЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ	
Liubov Zharova	191
CONSEQUENCES` SINERGY AND COMPLEXITY AS A FRAMEWORK FOR FUTURE RECONSTRUCTION PLANS	
СЕКЦІЯ 2	197
ІННОВАЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ У ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	
Бабенко-Левада В.Г., Калєдіна О.Д.	197
МОБІЛЬНІ ДОДАТКИ ТА ЇХНІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ: ЗРУЧНІСТЬ ТА ДОСТУПНІСТЬ ДЛЯ КЛІЄНТІВ	
Бабенко-Левада В.Г., Логарьова С.О.	199
ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ (FINTESCH) ТА МАЙБУТНЄ БАНКІНГУ: РЕВОЛЮЦІЯ У ФІНАНСОВОМУ СЕКТОРІ	
Белобородова М.В., Солодка О.С.	201
РОЗРОБКА БІЗНЕС-МОДЕЛІ ПРОСУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
Волкова М.О., Перерва П.Г.	204
ДОСЛІДЖЕННЯ РИЗИКІВ РОЗВИТКУ МАЛОГО ІННОВАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ	

гендерної рівності та сімей, значні інвестиції в охорону здоров'я та зниження смертності, покращення людського капіталу. Потрібна також активна імміграційна політика, яка поверне українців та привабить працівників із інших країн, щоб заповнити прогалини у статеві-віковій структурі населення та підтримає кількість та якість робочої сили. Демографія буде важливим елементом відбудови сильної України. Під час майбутньої реконструкції країна має впоратися з дуже критичною демографічною ситуацією та впливом величезної гуманітарної кризи, створеної російським вторгненням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Офіційний сайт Українська правда. Важливість розвитку людського капіталу у сучасному світі. Якою має бути стратегія України. URL: <http://surl.li/fwhon> (дата звернення 24.09.2023)
2. Офіційний сайт Українська правда. Демографічна трагедія України: другий голодомор? URL: <http://surl.li/fsvge> (дата звернення 24.09.2023)
3. Офіційний сайт Українська правда. Як скоротиться чисельність населення України через війну – прогноз соціолога. URL: <http://surl.li/mnhga> (дата звернення 24.09.2023)
4. Офіційний сайт Українська правда. Соціально-демографічна ситуація в Україні: шляхи подолання наслідків війни. URL: <http://surl.li/mnhgs> (дата звернення 24.09.2023)

УДК 339.137.2

Жданова Л.Л.

д-р екон. наук ОНЕУ

ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИЙ СЕКТОР ЯК ДРАЙВЕР ПОЖВAVЛЕННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

У повоєнний період зі всією гостротою постає проблема відновлювального зростання економіки. Особливу роль у цей період грає структурна політика держави. У структурній політиці розрізняють короткострокові та довгострокові цілі. Методи їх досягнення можуть бути як чисто ринковими (кредитно-грошова, бюджетно-фінансова, валютна політика), так і селективними, спрямованими на вибіркову підтримку окремих секторів, сфер, галузей.

Складним питанням визначення цілей структурної політики та розробки методів її здійснення є питання про швидкість повернення економіки до довоєнного рівня зайнятості та доходів. Складність полягає у тому, що максимальну зайнятість у найкоротші терміни забезпечує не структурна перебудова економіки, а її відновлення на колишній технічній основі. Однак після такого відновлення завдання амортизації інвестованого капіталу

ускладнюють та уповільнюють структурну перебудову економіки. Проте відновлення економіки на якісно новому технічному та технологічному рівні потребує розвитку високотехнологічного сектору. Практика функціонування цього сектору в різних країнах свідчить, що його розвиток не завжди потребує величезних інвестицій. Такий стан пов'язаний з тим, що високотехнологічний сектор має дві іманентні структурні частини, які відрізняються одна від одної за масштабами інвестицій.

Розуміння структури високотехнологічного сектору та виявлення тенденцій його розвитку потребує поділу продуктів цього сектору за критерієм об'єкта продажу: матеріалізовані у товари як продукти індустріального виробництва визначених Світовим банком галузей промисловості; і матеріалізовані у інноваційні розробки, які є продуктами інтелектуального (інноваційного, інформаційного) виробництва сектору НДДКР, тобто уявляють собою інтелектуальну власність [1, С. 8]. За цим критерієм у високотехнологічному секторі чітко виділяються два підрозділи. Один з них, назовемо його підрозділ А, займається розробкою науково-технічної інформації та втіленням її в юридичні документи (патенти і ін.), що закріплюють право інтелектуальної власності фізичної або юридичної особи на цю інформацію. Лише купуючи ці документи (патенти і ін.) можливо легально організувати виробництво товарів, які матеріалізують інтелектуальні досягнення НТР, мистецтва та культури. Таке виробництво – це вже другий підрозділ високотехнологічного сектору. Назвемо його підрозділ Б.

Функціонування виокремлених двох підрозділів побудовано по-різному. У сучасних умовах підрозділ А, тобто вироблення науково-технічної інформації, потребує розвиненої матеріальної бази, необхідної для здійснення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, тобто лабораторій, технопарків, технополісів тощо; фахівців та науковців високого рівня підготовки; відповідної системи освіти. Коли науково-технічна інформація розроблена та надходить на ринок як товар (патент), виникають питання: хто купить цей товар і за якою ціною; чи існуватимуть у продавця такого товару конкуренти; чи існуватимуть у покупця такого товару конкуренти? У різних галузях підрозділу А (сектору створення науково-технічної інформації) ситуації з конкуренцією можуть відрізнятися, але самі умови виробництва роблять виробників науково-технічної інформації монополістами, отже ціноутворення на науково-технічну інформацію (патенти) є монопольним. Ціни такої інформації є монопольними, специфічною частиною яких є монопольний прибуток. Враховуючи, що мова йде про об'єкти інтелектуальної власності, цей монопольний прибуток має форму інтелектуальної ренти. Законодавство різних країн закріплює на досить тривалий період (10-20 років) право інтелектуальної власності, але

прискорення НТП веде до більш швидкого морального старіння науково-технічної інформації, відповідно, до зниження попиту та ціни на такі товари. Ще швидше зміни відбуваються у частині підрозділу А, яка зв'язана з виробленням культурно-розважальної інформації. Таким чином, для підрозділу А високотехнологічного сектору світового і національних ринків властиві постійні зміни, зниження попиту на одні об'єкти інтелектуальної власності, але зростання попиту на інші, новіші об'єкти цього самого сектору.

Інакше функціонує підрозділ Б, тобто та частина високотехнологічного сектору, де здійснюється виробництво товарів, що матеріалізують інформацію з патентів у фізичну, предметну форму. У цьому підрозділі виробництво розгортає промисловий капітал, причому лише тоді, коли зрозумілі обсяг попиту та ємність відповідного ринку, тобто ризик інвестування цілком прогнозований. Ціни вироблених товарів, як і ціни науково-технічної інформації (патентів), теж монополні, в їх структурі теж присутня інтелектуальна рента. Однак конкуренція знижує цю частину ціни товару, а у тенденції, відповідно до розвитку НТП, може звести ціну до суспільно необхідних витрат.

Можливо припустити, що розвиток підрозділу А високотехнологічного сектору на перших порах і у деяких сегментах потребує менших інвестицій ніж підрозділ Б і завдяки цьому може стати двигуном, драйвером поживлення та відновлення економіки.

Практика підтверджує саме таке розуміння конкуренції у високотехнологічному секторі. Як видно з даних таблиці 1, країни з високим рівнем доходу мають розвинений ринок науково-технічної інформації: вони продають інформацію приблизно на таку саму грошову суму, як і купують. У 2022 році вони продали науково-технічну інформацію на 405,5 млрд. дол., а купили на 421,6 млрд. дол. Протилежним чином виглядає ситуація на ринку науково-технічної інформації країн із середнім рівнем доходу. Ці країни переважно купують дані об'єкти і обмаль їх продають.

Таблиця 1 – Надходження/платежі за використання інтелектуальної власності, загальний обсяг, млрд. дол. США*

	Надходження			Платежі		
	Світ	Країни з високим рівнем доходу	Країни з середнім рівнем доходу	Світ	Країни з високим рівнем доходу	Країни з середнім рівнем доходу
2010	237,5	235,0	2,5	270,2	231,4	38,3
2015	330,5	326,3	4,2	396,1	338,3	57,3
2016	333,0	328,8	4,2	373,3	313,7	59,1
2017	363,7	355,0	8,7	402,0	334,3	67,6

2018	395,6	385,4	10,1	435,0	357,2	77,7
2019	408,0	389,2	11,2	443,2	365,9	77,2
2020	389,7	379,8	13,6	464,4	375,9	76,8
2021	438,6	427,5	17,0	514,8	424,5	90,7
2022	425,5	405,5	20,0	515,8	421,6	94,2

* Джерело: складено автором на основі [2; 3]

Так, у 2022 році вони купили об'єктів інтелектуальної власності на суму 94,2 млрд. дол., а продали лише на 20,0 млрд. дол., тобто перевищення витрат над надходженнями – у 4,7 рази. Аналіз надходжень/платежів [1, с.10], показує, що частка країн з високим рівнем доходу у надходженнях за використання об'єктів інтелектуальної власності з 2010 по 2022 рр. знизилася з 99% до 95% світового обсягу. Відповідно частка країн середнього рівня розвитку зросла з 1,1% до 4,7%. Таким чином, країни середнього рівня розвитку нарощують свою присутність на ринку інтелектуальної власності.

Ринок науково-технічної інформації України за показником співвідношень надходжень/платежів є типовим для країн середнього рівня розвитку. У 2022 році Україна купила об'єктів інтелектуальної власності на 259,0 млн. дол., а продала на 51,0 млн. дол. перевищення витрат над надходженнями – у 5,1 рази.

Аналіз динаміки підрозділу Б високотехнологічного сектору свідчить про постійне зростання обсягів продажу високотехнологічних товарів на світовому ринку.

Таблиця 2 – Експорт високотехнологічної продукції

	Експорт високотехнологічної продукції (платіжний баланс, поточні дол. США, млрд. дол.)				Експорт високотехнологічної продукції (% експорту промислової продукції)			
	Світ	Країни з високим рівнем доходу	Країни з середнім рівнем доходу	Україна	Світ	Країни з високим рівнем доходу	Країни з середнім рівнем доходу	Україна
2012	2 210	1 290	836,6	2,65	19	19	19	6
2015	2 280	1 350	926,3	1,49	20	19	21	8
2016	2 230	1 360	875,3	1,12	20	20	21	7
2017	2 660	1 650	1 010	1,21	23	20	22	6
2018	2 910	1 780	1 130	1,21	20	20	22	5
2019	2 850	1 740	1 110	1,17	21	20	22	5
2020	н.д.	1 690	1 160	1,18	22	21	24	6
2021	н.д.	н.д.	н.д.	1,28	20	19	22	5
2022	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.

* Джерело: складено автором на основі [4]

З наведених у табл. 2 даних видно, що високотехнологічний сектор України зорієнтований на експорт високотехнологічної продукції меншою мірою, ніж це властиво країнам середнього рівня розвитку, що актуалізує дослідження конкурентних переваг національної економіки у підрозділі А високотехнологічного сектору, де позиції вітчизняних виробників виявляються сильнішими.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Жданова Л.Л. Високотехнологічний сектор світової економіки у глобальній конкуренції. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2022. №11-12 (300-301). С.7-13.
- Офіційний сайт Світового банку. Електронний ресурс доступний з URL: <https://cutt.ly/lwEeei5c> (дата звернення 29.09.2023 р.).
- Офіційний сайт Світового банку. Електронний ресурс доступний з URL: <https://cutt.ly/lwEeei5c> (дата звернення 29.09.2023 р.).

УДК 338.2:327:355.01

Ілляшенко С.М.¹, Шипуліна Ю.С..²,

¹д-р екон. наук, проф. НТУ «ХПІ»; проф. Економіко-гуманітарного університету, м. Бельсько-Бяла, Польща

² ¹д-р екон. наук, проф. НТУ «ХПІ»

МІЖНАРОДНИЙ ІМІДЖ І НАЦІОНАЛЬНИЙ БРЕНД УКРАЇНИ ЯК ФАКТОРИ ЇЇ ІННОВАЦІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

Світова практика свідчить про наявність прямого зв'язку між міжнародним іміджем країни походження і сприйняттям продукції її товаровиробників на міжнародних ринках. З іншого боку, імідж певних груп товарів впливає на міжнародний імідж країн в яких вони продукуються. При цьому імідж товарів впливає на формування відповідних брендів, а міжнародний імідж країни на формування її національного бренду. Аналіз міжнародних рейтингів показує, що країни які займають високі позиції у рейтингу національних і товарних брендів здебільшого мають високі позиції у рейтингу інноваційного зростання. Тобто просліджується зв'язок: міжнародний імідж країни – національний і товарні бренди – високі шанси на інноваційне зростання [1].

За даними [2] боротьба українського народу у війні з Росією істотно змінила сприйняття України світовою спільнотою, що позитивно вплинуло на зростання міжнародного іміджу країни. Особливо це стосується характеристик іміджу, які є значимими з позицій формування національного